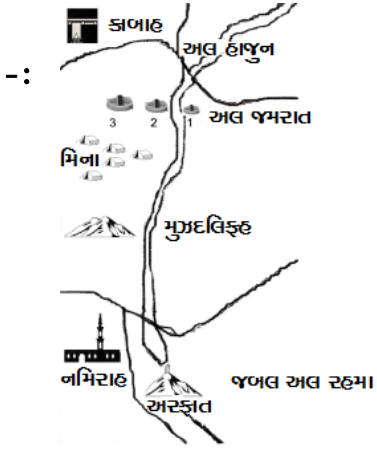

Gujarati Hajj Guide **الغوجاراتية** હજ અને ઉમરાહની સંક્ષિપ્ત મુદ્દાસરની રીત

મક્કા મુકર્રમહ માં દાખલ થવા પછી	ઉમરાહ (અથવા તવાફે કુદુમ)
૮, ઝિલહિજ્જહ	એહરામ બાંધવું (મક્કા થી મિના જવું) મિનામા થોભવું
૯, ઝિલહિજ્જહ	વુકુફ અરફાત સમયાબંધત પછી (મગરિબનાહ) મુઝદલિફહ જઈને થોભવું
૧૦, ઝિલહિજ્જહ	મોટા શયતાન (જમરા) ને કાંકરો મારવી કુરબાની કરવું હલક (માથાનું મુંડન) કરાવવું તવાફે ઈફરાઝાહ (ઝિયારત) કરવું
૧૧,૧૨,૧૩ ઝિલહિજ્જહ (રમીએ જિમાર કરવું)	મિનામાં થોભીને ત્રણેય શયતાનો (જમરાત) ને કાંકરીઓ મારવી
મક્કા મુકર્રમહ થી વિદાય થવા પછી	તવાફે વિદાય કરવું.

ઉમરાહ (તવાફેકુદુમ) :-

મીકાત પહોંચીને એહરામબાંધીલો પછી ઉમરાહની દુઆ પઢો. **لَبَّيْكَ اللَّهُ بِعُمْرَةٍ**
"લબ્બયક અલ્લાહુમ્મિબિઉમરતિન" (ઓ અલ્લાહ ! હું હાજર છું, ઉમરાહની સાથે) અગર ઉમરાહ પુરો ન થવાનો ભય હોય, તો આ દુઆ પઢો.
اللَّهُمَّ مَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي
"અલ્લાહુમ્મહલ્લી હયપુ હબસ્તની" (ઓ અલ્લાહ ! અગર કોઈએ મને ઉમરાહ કરવાથી અટકાવી દિધો. તો મારું રહેઠાણ તેજ સ્થાન છે જ્યાં આપે નક્કી કરી દિધું છે.) પછી કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને આ દુઆ પઢો.
اللَّهُمَّ هَذِهِ عُمْرَةٌ لَآ رِيَاءَ فِيهَا وَلَا سُمْعَةَ

"અલ્લાહુમ્મહાઝિહી ઉમરતન લા રિયાઅ ફીહા વલા સુમઅહ" (ઓ અલ્લાહ ! આ ઉમરાહ છે. જેમાં કોઈ દેખાવ કે આડંબર અને ખ્યાલિ નથી.) પછી પુરૂષ ખોરથી અવાજ સાથે તલબિયહ પઢે, સ્ત્રીએ ધીમા અવાજે તલબિયહ પઢવું. તલબિયહ આ પ્રમાણે છે :

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ،
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

"લબ્બયક અલ્લાહુમ્મલબ્બયક, લબ્બયક લા શરીક લક લબ્બયક, ઈબ્રાહિમહ, વજ્રનિઅમત લક, વલ્યુલ્ક, લાશરીક લક. (ઓ અલ્લાહ ! હું હાજર છું. આપનો કોઈ ભાગિદાર નથી. હું હાજર છું. નિ:શંક સર્વ વખાણો,

પ્રસંશા અને સંપૂર્ણ નેઅમતો આપના માટે જ છે. અને સર્વસત્તા, અધિકાર અને સર્વશક્તિ આપની જ છે. આપનો કોઈ જ ભાગિદાર કે સાથી નથી)"

મસ્જિદે હરમમાં જમણાં પગે દાખલ થવું અને આ દુઆ પઢો :

لَبَّيْكَ إِلَهَ الْحَقِّ

"લબ્બયક ઈલાહલ હક" (હું હાજર છું. એ અલ્લાહની સામે જે સચ્ચાઈવાળો છે.)
"અલ્લાહુમ્મસલ્લેઅલા મુહંમદિંવ વસલ્લિમ-અલ્લાહુમ્મફલ્લી અબવાબ રહમતિક." (ઓ અલ્લાહ ! રહમત નાઝિલ ફરમાવ હરારત મુહંમદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમપર ઓ અલ્લાહ ! મારા માટે રહમતના દરવાજા ખોલી દે.)

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَسَلِّم،
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

-: સમી :-

૧. તવાફ (હજરે અસ્વદ)
૨. ચમીનીકોઅર
૩. મકામે ઈબ્રાહીમ
૪. જલાલે ચાલવાનીજગઝહ

-: તવાફ :-

મર્દ પોતાનો જમણો ખજો એહરામની બહાર ઉઘાડો જ રહેવા દે. 'હજરેઅસ્વદ'ની સામે પહેલા એવી રીતે ઉભા રહેવું કે કચબા શરીફ તમારી સામે હોય. પછી તવાફની નિયત કરો
"ઓ અલ્લાહ ! હું આપની રઝામંદી માટે ઉમરાહનો તવાફ કરું છું. આપ એને મારા માટે સરળ બનાવી દો અને એને સ્વિકારી લો." ત્યાર પછી કાળી પટ્ટી પર (લાઈન) કાબા તરફ મોઢું કરીને બન્ને હાથોને કાન સુધી ઉઠાવી પઢો.
"બિસ્મિલ્લાહી અલ્લાહુ અકબર વલિલ લાહિલ હમ્દુ વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસુલિલ્લાહી." પછી બંને હાથ ઊંચી દર્બને તવાફ શરૂ કરો. દરેક ચક્કર (વર્તુળ) શરૂ કરવા પહેલા "હજરે અસ્વદ" તરફ જમણી હથેળી કરીને "અલ્લાહુ અકબર" કહો એને "ઈસ્તિલામ" કહેવાય છે. પ્રથમત્રણ ચક્કરોમાં પુરૂષ 'રમલ' કરે. (ધીમે-ધીમે ઘોડવાને 'રમલ' કહેવાય છે.) દરેક ચક્કરમાં 'રકનેચમાની' અને 'હજરે અસ્વદ' દરમિયાન આ દુઆ પઢે. "રબ્બના આતિના ફિદ્દુનિયા હસનતંવ વફિલ આખેરતિ હસનતંવ વ કિના અઝાબ્બાર" (ઓ અમારા પાલનહાર ! અમને દુનિયામાં ભલાઈ અતા ફરમાવ અને આખેરતમાં ખુબી અતા કર અને અમને જહન્નમના અઝાબથી બચાવ.) તવાફ પુરૂ કર્યા પછી પોતાના જમણાં ખજાને ટાંકી લો. અને 'મકામે ઈબ્રાહીમપાસે જઈને આ દુઆ પઢો. **وَاتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى**
"વતખિઝુ મિમ્મકામે ઈબ્રાહીમમુસલ્લા" (અને કહો દિધું કે ઈબ્રાહીમઅલ ના ઉભા રહેવાની જગ્યાને નમાઝ પઢવાનું સ્થાન બનાવો.) અગર તક મળે તો 'મકામે ઈબ્રાહીમપાસે તવાફની બે રકાત નફલ નમાઝ અદા કરો. નહીંતર હરમશરીફમાં ગમે તે જગ્યાએ એ નમાઝ પઢી શકાય છે. પહેલી રકાતમાં "કુલ્યા અસ્યુહલ કાફિરન" અને બીજી રકાતમાં "કુલ હુવલ્લાહુ અહદ" પઢવું. પછી ઝમઝમના કુંવા પાસે જઈને પેટ ભરીને ઝમઝમનું પાણી પીઓ. પાછા ફરીને 'હજરેઅસ્વદ'નું 'ઈસ્તિલામ' કરતાં 'અલ્લાહુ અકબર' કહો.

اللَّهُمَّ أَكْبَرُ
إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

'સમી' 'સફા' થી શરૂ કરો. 'સમી' ના એક ચક્કરનું અંતર લગભગ અર્ધા કિ.મી. જેટલું છે. કુલ સાત ચક્કરો થાય છે. એટલે કે ૩.૫ (સાડાત્રણ) કિ.મી. લગભગ બે માઈલ જેટલું અંતર એક 'સમી'માં ચાલવું પડે છે.
"ઈબ્રાહિમ વલ મરવત મિન શમાઈ રિલલ્લાહી ફુમન હબ્બલ બયત અવિઅતમર ફલાયુનાહ અલયહિ અંચ યતવફ બિહિમા - વમન તતવ્વઅ ખયરન ફઈબ્રલલાહ શાકિરન અલીમ" (નિ:શંક સફા અને મરવા અલ્લાહની નિશાનીઓ (ચિન્હો) માંથી છે. એટલે જે કોઈ બયતુલ્લાહનો હજ કે ઉમરાહ કરે, તો એના ઉપર કોઈ ગુનોહ નથી કે આ બન્નેનો તવાફ કરે. અને જે કોઈપણ પોતાની ખુશીથી કોઈ નેકી કરે, તો અલ્લાહ તઆલા વાસ્તવમાં કદરદાન અને સર્વજ્ઞાની છે.)

اللَّهُمَّ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْاِحْمَدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، أَنْجَزَ وَغَدَهُ وَ نَصَرَ عِبْدَهُ وَ هَزَمَ الْأَكْرَابَ وَ وَحْدَهُ

"અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર લાઈલાહ ઈલ્લાહુ વહદહુ લા શરીક લહુ, લહુલ મુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ યુહયી વયુમિતુ વહુવ અલા કુલ્લે શયઈન કદીર. લાઈલાહ ઈલ્લાહુ વહદહુ લા શરીકલહુ અન્જઝ વઅદહુ વનસર અવ્દહુ વ હાંમલ અહઝાબ વહદહુ." (અલ્લાહ સૌથી મહાન છે - અલ્લાહ સૌથી મહાન છે. અલ્લાહ સિવાય કોઈ માંબુદ નથી. એ એક જ છે. એનો કોઈ ભાગિદાર નથી. એના જ અધિકારમાં સત્તા અને શાસન છે. અને એના માટે જ ખ્યાલિ અને સ્તુતિ છે. એજ જીવન અને મૃત્યુ અર્પે છે. એના જ ઈબ્તિયારમાં સર્વ ભલાઈ છે. અને એ દરેક વસ્તુ પર પ્રભુત્વ ધરાવે છે. (સર્વ શક્તિમાન છે.) અલ્લાહ વગર કોઈ જ ઈબાદત ને લાયક નથી. એ એકલો જ છે. એનો કોઈ ભાગિદાર નથી - એણે પોતાના વચનનું પાલન કર્યું અને પોતાના બંદાની મદદ કરી અને એકલા એજ આખા લખર કે એક ટુકડીને પરાસ્ત કરી દીધી) આ કલેમને ત્રણ વખત પઢો અને ફક્ત પ્રથમતથા બીજી વખત પઢવા પછી દુઆ કરો. 'સફા' થી 'મરવા' એક ચક્કર અને 'મરવા' થી 'સફા' બીજો ચક્કર થાય છે. એવી રીતે સાત ચક્કરો લગાવવાના હોય છે. અને 'મરવા' પર (સાતમો) ચક્કર સંપૂર્ણ થશે. જ્યારે લીલીબતીના વિસ્તાર માં પહુંચો તો પુરૂષોએ જરાક ઘોડ લગાવવી ખોઈએ. પરંતુ સ્ત્રીઓ ધીમે ધીમે જ ચાલે. ઘોડે નહીં. આ દુઆ પઢવું!
رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ، إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ!

"રબ્બિગફિર વર હમઈબ્રક અંતલ અઅઝ્ઝુલ અકરમ" (ઓ મારા પાલનહાર ! મારી મગફિરત ફરમાવી દે અને મારા ઉપર રહમફરમાવ. તું સૌથી વધુ અઝમતવાળો છે અને સૌથી વધુ મહેરબાની કરનાર છે.)

મસ્જિદે હરામથી બહાર નિકળતી વખતે ડાબો પગ પહેલા કાઢો અને આ દુઆ પઢો

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَسَلِّم،
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ

બિસ્મિલ્લાહી "અલ્લાહુમ્મસલ્લિઅલા મુહંમદિંવ વ" સલ્લિમ. અલ્લાહુમ્મ ઈબ્રા અસ્સલુલુક મિન ફઝલિક" (ઓ અલ્લાહ ! રહમત નાઝિમફરમાં મુહંમદ સલ - પર. ઓ અલ્લાહ ! હું તારાથી તારા ફઝલનો સવાલ કરું છું.) પછી પુરૂષો આખા માથાના વાળ બોડી નાંખે - અથવા ઓછામાં ઓછું આખા માથાના વાળને દરેક જગ્યાએથી સરખે સરખા કાપી નાંખે અને સ્ત્રીઓ આખા માથાના વાળને આંગળીના ટેરવાની લંબાઈથી કંઈક વધુ કપાવી નાંખે. હવે આપનો (ઉમરાહનો) એહરામખોલી દો. એ સાથે જ બધા પ્રતિબંધો સમાપ્ત થઈ ગયા.

-: ૮, ઝિલહિજ્જહ :-

૮, મી ઝિલહિજ્જહ (યવમુતર વિયહ) ના દિવસે ફજરની નમાઝ પછી મક્કા શરીફથી રવાના

થઈને ઝોહર પહેલાં 'એહરામ'ની હાલતમાં 'મિના' પહોંચી જવું. **لَيْتِكَ اللَّهُمَّ بِحَجٍّ**

હવે હજની નિયતથી આ એહરામપહેરવું. જે જગ્યાએ (મક્કામાં) રોકાએલા હોય, તેજ સ્થળેથી 'લવ્બચક અલ્લાહુમ્મહિલ્લહજ' પઢવું. (ઓ અલ્લાહ ! હું હજ માટે હાજર છું.) **اللَّهُمَّ مَجْلِيَّ حَيْثُ حَبَسْتَنِي**

પછી આ દુઆ પણ પઢીલો. 'અલ્લાહુમ્મહલ્લી હયયુ હબસ્તની' (ઓ અલ્લાહ ! અગર મને હજ કરવાથી રોકી દેવામાં આવે, તો મારું રહેકાણ એજ જગ્યાએ છે. જ્યાં આપે નક્કી કરી દિધું છે.) **اللَّهُمَّ هَذِهِ حَجَّةٌ لَا رِبَاءَ فِيهَا وَلَا سُمْعَةَ**

પછી કિબ્લાની દિશા તરફ મોઢું કરીને ઉભા રહીને આ દુઆ પઢે. 'અલ્લાહુમ્મહાઝિહી હજવતુન લા રિયાઅ ફીહા વલા સુમ્અહ'

لَيْتِكَ اللَّهُمَّ لَيْتِكَ، لَيْتِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْتِكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

પછી ઊંચા અવાજે તલબિયહ પઢે 'લવ્બચક અલ્લાહુમ્મલવ્બચક, લવ્બચક લા શરીફ લક લવ્બચક, ઈબ્રહલહમ્દ વલ્બ્રઅમતલા લક વલમુલ્ક, લા શરીફ લક.'

-: મિના માં રોકાણ :-

'મિના' માં રહીને ઝોહર, અસર અને ઈશાની નમાઝ કસ્ર પઢે (બે રકાત જ પઢે) બધી જ નમાઝો પોત-પોતાના સમય માંજ પઢે.

-: ૯, ઝિલહિજ્જહ :-

-: અરફા માં રોકાણ :-

'યવમુલ અરફા' ૯, ઝિલહિજ્જહ ના ઝવાલ (મધ્યાન)થી લઈને ગુરૂબે આફતાબ (સુર્યાસ્ત) સુધી અરફાત ના મેદાનમાં ગમે ત્યાં થોભવું એને 'વુકુફે અરફા' કહેવાય છે. હજ માં આ 'વુકુફે અરફા' ફરૂ છે. (એના વગર હજ અદા થતો જ નથી.) એટલે નવમી ઝિલહિજ્જહના ફજરની નમાઝ મિના માં પઢીને ઈશરાક (સુર્યોદય) પછી જ અરફાત ના મેદાન તરફ રવાના થવું. રસ્તામાં તરબીહાત પઢતા જવું. તલબિયહ પણ પઢતા રહેવું.

لَيْتِكَ اللَّهُمَّ لَيْتِكَ، لَيْتِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْتِكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنُّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

'લવ્બચક, અલ્લાહુમ્મલવ્બચક લવ્બચક લા શરીફલક લવ્બચક ઈબ્રહલહમ્દ વલ્બ્રઅમત લક વલમુલ્ક, લા શરીફ લક.' 'મસ્જિદે નમેરહ'માં જગ્યા મી જાય. તો એક જ અઝાન અને બે ઈકામત ની સાથે (ઈમામે હજની પાછળ) ઝોહર અને અસરની નમાઝ એક સાથે કરર પઢે એ બન્ને નમાઝો વચ્ચે બીજી કોઈ નમાઝ ન પઢે. એવી જ રીતે અસર પછી પણ કોઈ નમાઝ ન પઢે. પરંતુ 'મસ્જિદે નમેરહ'માં જો જગ્યા ન મળે તો અરફાતમાં ગમે ત્યાં રોકાઈ જાય. હવે ઝોહર અને અસરની નમાઝો એક સાથે એક જ અઝાનથી ન પઢે - પરંતુ અલગઅલગ બે અઝાનો સાથે પોત-પોતાના સમયમાં જ અદા કરો. ઝવાલ થતાં જ 'વુકુફ' શરૂ કરો. સાંજ સુધી લવ્બચક...પઢતા રહેવું. તેમજ ખુબ કરગરીને દુઆઓ કરવી, તવબહ-ઈસ્તિગ્ફાર કરતા રહેવું. ચોથા કલેમહને વધુમાં વધુ પઢવું. આ 'વુકુફેઅરફા' ઉભા રહીને કરવું. અફવલ છે - પરંતુ બેસીને કરવું પણ બાઈઝ છે. શક્ય હોય તો 'જબલેરહમત'ની નીચે વુકુફ કરવું - એ શક્ય ન હોય તો અરફાત ના મેદાનમાં ગમે ત્યાં વુકુફ થઈ શકે છે. કિબ્લાની તરફ મોઢું રાખીને બન્ને હાથોને ઊંચા કરીને તલબિયહ પઢવું.

-: એ દિવસની સર્વોત્તમ તરબીહ :-

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْإِسْمَاءُ كُلُّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

'લાઈલાહ ઈલ્લાહુ વહદહુ લા શરીફ લહુ લહુલમુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ' યુઠથી વ યુમીતુ બિયદિહિલ ખયર વહુવ

અલાકુલ્લિ શયઈન કદીર.'

પછી સુર્યાસ્ત (ગુરૂબ) સુધી ત્યાંજ થોભવું - પરંતુ મગરિબની નમાઝ 'અરફાત'માં ન પઢવું. (ગુરૂબ પછી) ત્યાંથી મુઝદલિફહ તરફ રવાના થઈ જવું.

-: મુઝદલિફહમાં રોકાણ :-

'મુઝદલિફહ' પહોંચીને એક જ અઝાન અને બે ઈકામતની સાથે મગરિબ અને ઈશાની નમાઝ કરર પઢવું. બંને નમાઝો વચ્ચે બીજી કોઈ નમાઝ ન પઢો. ઈશાની ફરૂ નમાઝ અદા કરવા પછી જ મગરિબની બે સુબ્હતો અને પછી ઈશાની સુબ્હતો અને વિત્ર પઢો - ત્યારબાદ દુઆ, તવબહ, ઈસ્તિગ્ફાર અને ઝિક્રુલ્લાહમાં રાત પસાર કરો. સવારે મોટા ચણાંની સાઈઝની ૭૦, કાંકરિઓ દરેક વ્યક્તિ પોતાની 'રમી' માટે ભેગી કરે.

-: ૧૦, ઝિલહિજ્જહ :-

સવારમાં વહેલા ઉઠીને ફજરની નમાઝ અદા કરવા પછી કિબ્લાની તરફ મોઢું કરીને પઢો.

اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

'અલહમ્દુ લિલ્લાહિ, અલ્લાહુ અકબર, લાઈલાહ ઈલ્લાહુ' (બધી જ પ્રસંશા અલ્લાહ માટે જ છે. અલ્લાહ સૌથી મહાન છે.. અલ્લાહ સિવાય કોઈ ઈબાદતને લાયક નથી.) સુર્ય નિકળતા પહેલાં જ 'મિના' તરફ 'તલબિયહ' પઢતાં રવાના થઈ જવું. (લવ્બચક, અલ્લાહુમ્મલવ્બચક, લવ્બચક લા શરીફ લક લવ્બચક, ઈબ્રહ હમ્દ, વલ્બ્રઅમતલક વલમુલ્ક, લા શરીફલક.)

-: જમરતુલ ઉકબહ :-

'મિના' પહોંચીને 'જમરતુલ ઉકબહ' (મોટા શયતાન) ને સાત કાંકરી એક પછી એક મારે (એકી સાથે સાતેય કાંકરી ભેગી ન મારે.) (જીવના જોખમના લિધે, ભીડ ભાડ થી બચવા માટે સાંજે અથવા રાત્રે કાંકરિઓ મારવી બેહતર છે.) કાંકરી મારતી વખતે આ તરબીહ પઢો -

اللَّهُ أَكْبَرُ

'અલ્લાહુ અકબર' - કાંકરીઓ માર્યા પછી તરત જ લવ્બચક કહેવું બંધ કરી દો. 'રમી' કર્યા પછી દુઆ માટે ત્યાં ન થોભવું. તરતજ પોતાના તંબુમાં આવી જવું અને પછી કુરબાની કરવા ચાલ્યા જવું.

-: કુરબાની :-

કુરબાનીની ટિકીટ ખરીદવું પણ બોઈઝ છે. અગર ટિકીટ લીધી ન હોય તો હવે 'કુરબાની' ના સ્થળે પહોંચવું. કુરબાની કરતી વખતે આ દુઆ પઢવું.

بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا مِنْكَ وَ لَكَ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي

'બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુમ્મઈબ્રહાઝા મિન્ક વ લક - અલ્લાહુમ્મતકબ્બલહુ મિન્ની - (અલ્લાહ ના નામથી શરૂ કરું છું. જે સૌથી મહાન છે - ઓ અલ્લાહ આ કુરબાની તારાજ તરફથી છે અને તારા માટે જ છે. ઓ અલ્લાહ ! તું એને મારા તરફથી સ્વિકારી લે.)

-: માથાના વાળોનું મુંડન :-

કુરબાની કર્યા પછી પુરૂષો આપના માથાનું મુંડન કરાવે. અથવા માથાની બધી જ બાજુઓથી સરખી રીતે આંગળીના ટેરવા જેટલા વા' કપાવે. સ્ત્રીઓ આંગળીના ટેરવાથી થોડાક વધારે લંબાઈમાં આપના માથાના વા' ને કપાવી લીએ. હવે એહરામખોલી નાંખો. શયનસુખ સિવાય બધાજ પ્રતિબંધો હવે પુરા થઈ ગયા.

-: તવાફે ઝિયારત :- (તવાફે ઈફ્ઝાઝહ)

હવે 'તવાફેઝિયારત' કરો - એનો સમય છે, ૧૦, ઝિલહિજ્જહથી ૧૨, ઝિલહિજ્જહના સુર્યાસ્ત (ગુરૂબ) સુધી છે. આ તવાફ દિવસ કે રાતના ગમે ત્યારે કરી શકાય છે.

સામાન્ય રીતે ૧૧, ઝિલહિજ્જહ ના વધારે સરળતા અને અનુકૂળતા રહે છે. (તવાફે ઝિયારતની રીતે એવી જ છે, જેવી કે ઉમરાહના તવાફની છે.) તવાફ વુરૂબી સાથે કરવું જરૂરી છે, પરંતુ એના માટે 'એહરામ'નું હોવું જરૂરી નથી.

મસ્જિદે હરામમાં જમણાં પગે દાખલ થઈને આ દુઆ પઢો.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمُ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

'અલ્લાહુમ્મસલ્લેઅલા મુહંમદિવ વ સલ્લિમ-અલ્લાહુમ્મફતહલી અબવાબ રહમતિક.'

-: ૧૧, ૧૨ અને ૧૩ મી ઝિલહિજ્જહ :-

ઝવાલ પછી થી લઈને રાત સુધી ગમે ત્યારે ત્રણેય શયતાનો (જમરાત)ને કાંકરિયો મારો. (દરેક શયતાન ને સાત - સાત કાંકરિયો અર્થાત એક દિવસમાં કુલ ૨૧, કાંકરિયો મારવી.) પહેલા નાના શયતાન ને (જમરએ ઉભા) સાત કાંકરિયો મારો. દરેક કાંકરી મારતી વખતે 'અલ્લાહુ અકબર' કહો. **اللَّهُ أَكْبَرُ**

પછી કીબલા તરફ મોઢું કરીને (જમરાત તમારા જમણા હાથ તરફ હશે.) દુઆ કરો. પછી વચલા શયતાન (જમરએ વુસ્તા) તરફ જાઓ એને પણ આજ પ્રમાણે 'અલ્લાહુ અકબર' ની તસબીહ પઢતા-પઢતા સાત કાંકરિયો મારો - પછી એવી જ રીતે કિબ્લા તરફ મોઢું કરીને દુઆ કરો. પછી ત્રીજા શયતાન (જમર એ ઉકબહ) તરફ આગ વધો એને પણ એજ પ્રમાણે 'અલ્લાહુ અકબર' કહેતાં સાત કાંકરીઓ મારો. પરંતુ હવે દુઆ ન કરો. બસ, તમારી 'રમી' પુરી થઈ ગઈ. હવે તમને છૂટ છેકે ૧૨મી ઝિલહિજ્જહની 'રમી' કર્યા પછી સુર્યાસ્ત (ગુરૂબ) પહેલાં 'મિના' છોડી દો, અથવા ૧૩મી ઝિલહિજ્જહની 'રમી' પુરી કર્યા પછી જ 'મિના' થી રવાના થાઓ.

-:તવાફે વિદાય:-

'હજ' કર્યા પછી જ્યારે મક્કામુકર્રમહ થી પોતાના વતન પાછા ફરવાનો ઈરાદો થાય, ત્યારે 'તવાફેવિદાય' કરવું વાજિબ છે. (આ 'તવાફ'ની રીત પણ નકલ ઉમ્મહ ના 'તવાફ' જેવી જ છે.) મસ્જિદે હરામમાં પોતાના જમણાં પગથી દાખલ થઈને આ દુઆ પઢો :

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمُ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

બિસ્મિલ્લાહિ 'અલ્લાહુમ્મસલ્લેઅલા મુહંમદિવ વસલ્લિમ. અલ્લાહુમ્મફતહલી અબવાબ રહમતિક' (અનુવાદ આગળ થઈ ગયો છે.) મસ્જિદે હરામથી બહાર નિકળતા, ડાબો પગ પહેલા બહાર કાઢો અને આ દુઆ પઢો. **بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمُ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ**

બિસ્મિલ્લાહિ 'અલ્લાહુમ્મસલ્લિઅલા

મુહંમદિવ વસલ્લિમ. અલ્લાહુમ્મઈબ્રહા ઈબ્રહમુલુક મિન ફુઝલિહ.' નોટ : હજના સફરમાં જવા પહેલા (૧) પોતાના બધા જ કરબો અદા કરી દો (૨) બંદાઓના હક્કો અદા કરો, અથવા માફ કરાવી લો. (૩) પોતાની વસીયત લખી દો. નોંધ : સવાબે દાસ્તેન પ્રાપ્ત કરવા આ પત્રિકાની વધુમાં વધુ કોપીઓ બનાવીને ગુજરાતી વાંચતા હાજુઓમાં વહેંચો.

મફત કોપી માટે સંપર્ક સાધો :

THE ISLAMIC BULLETIN

P.O.Box. 410186, SF, CA 94141-0186 U.S.A.

Web Site : www.islamicbulletin.org

e-mail : info@islamicbulletin.org

गुजराती الغوجاراتية